

Дерев'янюк, Б.В. Судовий захист від проявів недобросовісної конкуренції стосовно об'єктів промислової власності [Текст] / Б.В. Дерев'янюк // Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 25-26 квітня 2018 року). У 2-х частинах. Частина 2. — Суми: СНАУ, 2018. — С. 30-33.

Актуальні проблеми реформування судових та правоохоронних органів,
процесуального законодавства

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ВІД ПРОЯВІВ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ СТОСОВНО ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Дерев'янюк Б. В.,
доктор юридичних наук, професор

Недобросовісна конкуренція щодо об'єктів промислової власності є фактором, який спотворює ринок. Недобросовісна конкуренція порушує права споживачів, які отримують неякісну, а часто і небезпечну продукцію, за яку сплачують ринково необґрунтовану ціну; законні інтереси конкурентів, які через зловживання іншими суб'єктами втрачають власний сегмент ринку; публічні інтереси держави, яка недоотримує суми надходжень від податків і «тінізації» частини ринку, оскільки порушники не можуть відкрито визнати підробку чужої продукції, товарного знаку, копіювання зовнішнього вигляду виробу тощо. В умовах постіндустріального капіталізму недобросовісна конкуренція щодо об'єктів промислової власності завдає значної шкоди розвитку інноваційного підприємництва та впровадженню нових наукових розробок у виробництво. Особливо значні втрати від протиправних дій порушників несуть суб'єкти господарювання, які здійснюють інноваційні дослідження і виготовляють принципово новий продукт із використанням новітніх технологій, створюють об'єкти промислової власності.

Питанням дослідження правопорушень у сфері економічної конкуренції та протидії таким проявам присвячували увагу вітчизняні і зарубіжні вчені. Проте розвиток інновацій та глобалізація торгівлі створюють нові виклики щодо правового забезпечення захисту прав промислової власності від проявів недобросовісної конкуренції. Тому і юристи-практики, й теоретики, й законодавці повинні перманентно оновлювати чинне законодавство, досліджувати нові прояви недобросовісної конкуренції та шукати й запроваджувати нові способи боротьби із ними.

В контексті викладеного вище виглядає цілком сучасною і практично важливою пропозиція Б.Ю. Львова щодо розділення предмета дослідження недобросовісної конкуренції на значну кількість невеликих сегментів. Так, вченим пропонується визначення поняття недобросовісної конкуренції щодо

Дерев'яно, Б.В. Судовий захист від проявів недобросовісної конкуренції стосовно об'єктів промислової власності [Текст] / Б.В. Дерев'яно // Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 25-26 квітня 2018 року). У 2-х частинах. Частина 2. — Суми: СНАУ, 2018. — С. 30-33.

об'єктів промислової власності: господарське правопорушення, яке полягає у посяганні на ділову репутацію інших суб'єктів господарювання, створенні перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції, досягненні неправомірних переваг у конкуренції шляхом порушення торгових та інших чесних звичаїв використання об'єктів промислової власності у господарській діяльності або набуття прав на них суб'єктами господарювання [1, с. 4, 8]. Уявляється, що звуження, або, скоріше, уточнення предмета «недобросовісна конкуренція» виглядає не як штучна наукова новизна у дисертації, монографії чи статті. Звуження поняття недобросовісної конкуренції виступатиме першим етапом до удосконалення доктрини і законодавства про боротьбу із проявами недобросовісної конкуренції в окремих галузях та сферах економіки і побуту. Спеціалізація дозволить ефективніше боротися із порушниками, проте викличе потребу у високоякісних спеціалістах, які матимуть максимально високий рівень знань та вмінь в частині антимонопольно-конкурентного законодавства, підготовки, аналізу, обробки документів для Антимонопольного комітету, судових органів різних видів та різних інстанцій тощо. Видається, що обов'язок щодо проведення первинних дій із виявлення, документування й оперативного покарання можна покласти на окремі відділи, підрозділи чи фахівців територіальних відділень Антимонопольного комітету України. Але для більшої об'єктивності покарання за окремі порушення антимонопольно-конкурентного законодавства, зокрема вчинення проявів недобросовісної конкуренції, повинні призначати судові органи.

Згідно із судовою реформою 2016 року 2 червня було прийнято Закон України «Про судоустрій і статус суддів», за частиною 2 статті 37 «Склад та структура Верховного Суду» якого у складі Верховного Суду діють: 1) Велика Палата Верховного Суду; 2) Касаційний адміністративний суд; 3) Касаційний господарський суд; 4) Касаційний кримінальний суд; 5) Касаційний цивільний суд [2]. Названі касаційні суди утворюються після ліквідації відповідних самостійних вищих спеціалізованих судів касаційної інстанції. Тобто, раніше система більшості спеціалізованих судів, зокрема і господарських, була триланковою. Так, система господарських судів була представлена місцевими господарськими судами (на рівні областей, АРК, міст Києва та Севастополя), апеляційними господарськими судами (на рівні окремих областей) і Вищим господарським судом України [3, с. 18]. По суті вона такою ж і залишилася, тільки Вищій

Деревянко, Б.В. Судовий захист від проявів недобросовісної конкуренції стосовно об'єктів промислової власності [Текст] / Б.В. Деревянко // Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 25-26 квітня 2018 року). У 2-х частинах. Частина 2. — Суми: СНАУ, 2018. — С. 30-33.

господарський суд тепер став Касаційним господарським судом у складі Верховного Суду України.

Частиною 2 статті 31 «Види і склад вищих спеціалізованих судів» цього Закону вказується, що вищими спеціалізованими судами є: 1) Вищий суд з питань інтелектуальної власності; 2) Вищий антикорупційний суд [2].

Згідно із пунктами 15 і 16 перехідних положень названого Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року передбачено обов'язковість утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності і Вищого антикорупційного суду України (утворюються та проведення конкурсу на посади суддів у цих судах має бути оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом, який визначає спеціальні вимоги до суддів цих судів) [2]. Проте до сьогодні це завдання не виконано. МВФ та уряди окремих зарубіжних держав вимагають від України якомога швидшого утворення Антикорупційного суду.

У зв'язку із викладеним постає група питань і міркувань. Зараз в Україні ефективно працює значна кількість державних органів, покликаних боротися із проявами корупції у суспільстві. Їх представники у межах своєї компетенції серед іншого мають право застосовувати міри покарання до порушників. Проте для підвищення рівня об'єктивності і надання порушнику права на захист передбачено утворення Вищого антикорупційного суду України. Так само представники Антимонопольного комітету України в межах своїх повноважень мають право накладати штрафні та інші санкції на порушників антимонопольно-конкурентного законодавства, зокрема і за вчинення проявів недобросовісної конкуренції стосовно об'єктів промислової власності. Однак утворення окремого антимонопольно-конкурентного суду в Україні не планується. Виникає питання: чим захист прав «корупціонера» більш важливий і пріоритетніший, ніж захист прав «порушника антимонопольно-конкурентного законодавства»?

Викладене наводить на думку, що, з одного боку, Україні потрібні фахівці-судді, які якісно і професійно розглядатимуть спори, пов'язані із порушеннями антимонопольно-конкурентного законодавства. Порівняння ситуації із Вищим антикорупційним судом виводить на висновок про необхідність утворення Вищого антимонопольно-конкурентного суду. Проте, з іншого боку, сучасні фінансові реалії держави та забезпечення суддів (згідно з частиною 3 статті 136 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» базовий розмір посадового окладу судді становить: 1) судді місцевого суду – 30 прожиткових мінімумів для

Деревянко, Б.В. Судовий захист від проявів недобросовісної конкуренції стосовно об'єктів промислової власності [Текст] / Б.В. Деревянко // Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 25-26 квітня 2018 року). У 2-х частинах. Частина 2. — Суми: СНАУ, 2018. — С. 30-33.

працевдатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року; 2) судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду – 50 прожиткових мінімумів для працевдатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року; 3) судді Верховного Суду – 75 прожиткових мінімумів для працевдатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року. І це без врахування доплат і регіональних коефіцієнтів) вказують на необхідність вибору іншого варіанту. Видається, логічним залишити справи у спорах про порушення антимонопольно-конкурентного законодавства у юрисдикції господарських судів (як це визначено пунктом 7 частини 1 статті 20 ГПК України), а окремі категорії спорів віднести до юрисдикції нового суду з питань інтелектуальної власності (як це визначено пунктами частини 2 статті 20 ГПК України). Видається доцільним покладання таких спорів на розгляд суддів зі складу названих судів, які матимуть відповідну спеціалізацію, зокрема і в частині спорів відносно проявів недобросовісної конкуренції стосовно об'єктів промислової власності. У такому випадку суд буде кінцевою інстанцією, що забезпечить оптимальне вирішення спорів при порушенні антимонопольно-конкурентного законодавства, а держава не витратить значні кошти на утворення й утримання нового судового органу.

Використана література:

1. Львов Б. Ю. Недобросовісна конкуренція щодо об'єктів промислової власності: господарсько-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 „Господарське право, господарсько-процесуальне право” / Б. Ю. Львов. — Київ, 2018. — 20 с.
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402—VIII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2016. — № 31. — Ст. 545.
3. Шелухін М. Л. Господарсько-процесуальне право : навч. посібник у схемах / Шелухін М.Л., Зубатенко О.М. — К.: Центр навч. літератури, 2006. — 264 с.